

В.М. Фіронова, аспірантка
ДВНЗ "Українська академія банківської справи НБУ"

РОЗВИТОК НЕОІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО ПІДХОДУ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В БАНКУ

У наш час одним із найважливіших критеріїв ефективності роботи банку є результати діяльності його управлінських органів – зборів акціонерів, правління та спостережної ради. Оцінюючи ефективність корпоративного управління, можна визначити, чи є банк конкурентоспроможним на вітчизняному ринку і чи привабливий він для інвесторів та кредиторів.

Рейтинг корпоративного управління – це незалежна оцінка існуючої системи корпоративного управління в компанії, її відповідності інтересам фінансово зацікавлених осіб, в першу чергу її власників.

Існує декілька різних підходів до оцінки ефективності корпоративного управління. Вони відрізняються масштабами розглянутих критеріїв оцінки. Однією з найменш трудомістких рейтингових систем є національна шкала рейтингів корпоративного управління, яка використовується українським агентством "Кредит-рейтинг". Вона містить 13 критеріїв для оцінки корпоративного управління в банках. Найкращі практики у сфері корпоративного управління використовують 25 або й більше критеріїв. Цей підхід має назву інституціонального. Однак ця рейтингова система не чітко структурована і не може бути використана для аналізу окремих органів корпоративного управління на підприємстві (у банку).

У процесі аналізу вищеназваних рейтингових систем розроблено методiku оцінки ефективності органів корпоративного управління, яка отримала назву неінституціональної. Вона складається з трьох етапів. На першому етапі оцінюється робота зборів акціонерів. Другий етап передбачає оцінку роботи спостережної ради; третій – оцінку роботи правління.

У контексті визначення ефективності роботи зборів акціонерів оцінюється процедури підготовки до зборів, проведення загальних зборів акціонерів і системи розкриття інформації про збори. На другому етапі оцінюється робота спостережної ради, системи комітетів і рівень розкриття інформації про спостережну раду і систему комітетів. Третій етап включає оцінку правління банку і системи розкриття інформації про роботу правління.

Рейтингова шкала неінституціонального підходу складається з рейтингів класу А, В, С і D. Рейтинги класу А займають діапазон балів від 80 до 61. Рейтинг свідчить про дуже високий рівень корпоративного управління. Банки, які отримали бали від 60 до 41, потрапляють до рейтингу класу В, що характеризується високим рівнем корпоративного управління. До класу С належать банки в діапазоні балів від 40 до 21. Корпоративне управління банку, який потрапив до цього рівня рейтингу, відзначається середніми показниками стосовно вимог до корпоративного управління. Клас D охоплює діапазон рейтингу від 20 балів до нуля. Якщо банки отримали таку оцінку, корпоративне управління в них перебуває на низькому або дуже низькому рівні.

Для того, щоб визначити рівень рейтингу банку, кожен з критеріїв неінституціонального підходу може бути оцінений на 2, 1 або 0,5 балів.

За допомогою розробленого нами неінституціонального підходу до оцінки ефективності корпоративного управління було проведено оцінювання 10 українських банків. Вони були обрані з 1 рівня лістингу української фондової біржі ПФТС:

1. Хрещатик.
2. Укрсоцбанк.
3. Райффайзен Банк Аваль.
4. Банк "Південний".
5. Укргазбанк.
6. Банк "Надра".
7. Банк "Форум".
8. Альфа-банк.
9. Брокбізнесбанк.
10. Банк "Бізнес-Стандарт".

Основні проблеми, які було виявлені в результаті аналізу: недостатня чисельність спостережної ради, незадовільна частка дрібних акціонерів, низький рівень освіти посадових осіб, невизначеність складу та структури мандатної комісії, недостатнє розкриття інформації усіма органами корпоративного управління. Найбільш проблемним органом виявилася спостережна рада. Загалом досліджуваним українським банкам присвоєно рейтинг С, тобто корпоративне управління банків перебуває на середньому рівні, а кожен з органів має середні показники стосовно вимог до корпоративного управління.

Отже, для банків існує негативний прогноз рівня рейтингу корпоративного управління, який вказує на можливість зниження рейтингу протягом року при збереженні негативних тенденцій і реалізації пото-

чних ризиків. Неінституціональний підхід дав змогу розглянути зсередини корпоративне управління у вітчизняних банках.